

СИЛАБУС
дисципліни
ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Назва дисципліни:	Фінанси, гроші та кредит
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=860
Обсяг освітнього компоненту	4 кредити (120 годин)
Форма підсумкового контролю	залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра обліку і оподаткування
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Вербицька Вікторія Іванівна, к.е.н., доцент
Контактний телефон:	(057) 738-77-86
E-mail:	verbytska67@ukr.net

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є формування у студентів сучасного економічного мислення та системи знань щодо загальних закономірностей розвитку сучасних фінансових і грошово-кредитних відносин суспільства.

Предмет: теоретичні та методологічні основи, методичні положення організації фінансово-грошового та кредитного процесів держави та сучасного суспільства.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- надання майбутнім фахівцям знань щодо сутності та функцій категорій «фінанси», «гроші», «кредит», зміст основних теорій грошей, поняття грошового обігу, монетарного та фінансового ринків, грошових та валютних систем, основ кредитних, розрахункових, валютних, податкових та бюджетних відносин;
- формування теоретичної бази щодо грошово-кредитних та фінансових інструментів;
- оволодіння практикою використання грошово-кредитних та фінансових інструментів в бізнесі та в системі регулювання економіки України.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

Політична економія, Історія економічних учень, Економічна історія, Макроекономіка, Мікроекономіка

Компетентності, яких набуває здобувач:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати первинні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями;

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності.;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Результати навчання :

Знати сутність понять і категорій в галузі фінансів, грошей та кредиту; теоретичні і практичні засади та проблеми фінансової системи; принципи і форми організації сучасної грошово-кредитної системи; роль фінансів у забезпеченні економічного зростання суб'єктів ринкових відносин; призначення, функції та принципи грошової, валютної та кредитної системи;

Уміти орієнтуватись у особливостях функціонування складових фінансової системи держави та шляхах використання закономірностей у сфері фінансових відносин у практиці фінансової роботи;

Формувати та обґрунтовувати напрямки та методи впливу держави на регулювання фінансових та грошово-кредитних відносин;

Аналізувати поточну ситуацію на вітчизняному та зарубіжному фінансовому та грошово-кредитному ринках;

Прогнозувати майбутній розвиток фінансових та грошово-кредитних відносин;

Обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних виробничих завдань фінансового характеру тощо.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	2	3	4
1	ЛК. Сутність та еволюція грошей. Функції грошей. Грошовий обіг та грошова система.	4	0,25
	ПР Грошовий обіг та грошова система	2	0,5
	СР Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.	8	12
2	ЛК Історія фінансів та фінансових відносин, функції фінансів. Фінансові моделі.	4	0,25
	ПР Основні поняття та категорії фінансів	2	
	СР Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями	8	12
3	ЛК. Фінансова система і фінансова політика.	2	0,25
	ПР Фінансові системи держав світу.	2	
	СР Фінансове право. Розвиток фінансового законодавства в Україні	8	12
4	Державні фінанси. Державний бюджет, доходи та видатки державного бюджету. Державний кредит. Податкова система.	4	1
	ПР ВВП як основний показник фінансової стабільності держави	2	1
	ПР Доходи та видатки державного бюджету	2	
	СР Види державного боргу і методи його фінансування	8	12
5	ЛК Фінанси суб'єктів господарювання	4	1
	ПР Моделювання беззбиткової діяльності підприємств	2	1
	СР Економічна сутність прибутку. Розподіл та використання прибутку на підприємстві	8	12
6	ЛК Страхування як ланка фінансової системи	2	0,25

	ПР Визначення розміру страхових платежів та страхових відшкодувань	2	0,5
	СР Валютний ринок: суть та структура, чинники, що визначають кон'юнктуру валютного ринку	10	12
7	ЛК Сутність кредиту та його функції. Кредитна система. Грошова кредитна політика.	4	1
	ПР Фінансові взаємовідносини підприємств та банків	2	1
	СР Стадії та закономірності руху кредиту на мікро- і макрорівнях.	8	10
Разом	ЛК	24	4
	ПР (ЛР, СЗ)	16	4
	СР	80	112
		120	120

Методи навчання:

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари;
- 3.2 інтерактивні (нетрадиційні): ділові та рольові ігри, тренінги, семінари-дискусії, «круглий стіл», метод мозкової атаки.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

1.3 Лабораторні заняття оцінюються якістю виконання звітів про виконання лабораторних робіт.

1.4 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру,

виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж

«3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;

- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт — 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах — 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт — 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених — 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни — 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни — 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності — 5 балів.

3.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4 Результат навчання оцінюється (обрати потрібне):

- за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;
  - за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.
- Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2 - Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	незараховано

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 3.

Таблиця 3 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89	Добре	Зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74	Задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66		E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.	

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0–34			F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Тимохова Т.Б. Фінанси, гроші та кредит. К.: Кондор, 2019. 592 с
2. Кремень О.І., Кремень В.В. Фінанси. К. Центр навчальної літератури. 2018, 416 с.
3. Меглаперидзе А. Фінанси : навчальний посібник. К. Центр навчальної літератури. 2019, 416 с.
4. Онищенко В.О., Бережна А.Ю., Пащенко Л.О., Чичкало-Кондрацька Б. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні). Центр навчальної літератури. К., 2019. 600 с.
5. Щетинін А .І. Гроші та кредит : підручник. К. :Центр навчальної літератури. 2019, 440 с.
6. Міжнародні фінанси : підручник / під ред. Макаренко М., Д'яконова І. К. :Центр навчальної літератури. 2019, 548 с.
7. Божидарник Т., Божидарник Н. Валютні операції. К. : Центр навчальної літератури. 2019, 698 с.
8. Довгань Л., Бедринець М. Фінанси підприємств. К.: Центр навчальної літератури. 2019, 292 с.
9. Сич Є., Ільчук В., Гавриленко Н. Ринок фінансових послуг : навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури. 2019, 428 с.
10. Голіук В.Я. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. К., 2017. 340 с..
11. Коваленко Д.І., Венгер В.В. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика. навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2018. 578 с.
12. Тарасенко І. О. Фінанси підприємств : підручник / І. О. Тарасенко, Н. М.Любенко. К. : КНУТД, 2017. 360 с.
13. Вербицька В.І. Сучасні інформаційні технології в управлінні фінансами. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій : монографія / Є.А. Карпенко, О.В. Карпенко, А.І. Мілька [та ін.]. Полтава : ПУЕТ, 2021. 410 с. С. 48–54.
14. Юхименко П.І. Теорія монетаризму : навч. посібник. К.: Кондор, 2008. 378 с.
15. Теорія фінансів : підручник / П.І. Юхименко, В.М. Федосов, Л.Л. Лазебник ; за ред. В.М. Федосова, СІ. Юрія. К. : Центр навч. л-ри, 2018. 576 с
16. Сунцова С.О. Місцеві фінанси: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2018. 488 с.
17. Гроші та кредит : навч. посіб. / І. М. Михайловська, К. Л. Ларіонова. Львів : Новий Світ.2000, 2016. 432 с.
18. Фінанси підприємств : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. К. : ЦНЛ, 2019. 504 с.
18. Кравчук О. М., Лещук В. П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2020. 504 с.
19. Аранчій В. І. Гроші і кредит : навч. посіб. К. : ЛіраК, 2017. 364 с.
20. Бандурка А. М. Гроші і кредит : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2018. 380 с.
21. Бурковська А. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2017. 208 с.
22. Карпінський Б. А. Фінансова система : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2016. 280 с.
23. Коваленко Д. І. Гроші і кредит : теорія і практика. К. : Ліра-К, 2019. 360 с.
24. Конопліна Ю. С. Соціальне страхування : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2017. 224 с.
25. Вербицька В.І., Білов Л.О. Фінансові ресурси як елемент управління. *Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів*: Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, 30 жовтня 2020 року / редкол.: Т.Г. Маренич [та ін.]; ХНТУСГ. Х.: «Стильна типографія», 2020. С.190-192
26. Сідельникова Л. П., Костына Н.М. Податкова система : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2018. 604 с.

27. Вербицька В.І. Запровадження європейського законодавства в фінансову сферу України. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 27 листопада 2020 року). Х.: ХНАДУ. 2020. 424 с. С.18-20.
28. Вербицька В.І., Бредіхін В.М. Напрямки розвитку ринку кредитування в сучасних умовах України. *Комунальне господарство міст Серія: Економічні науки*. Том 2 № 155 (2020) С. 34-40.
29. Фінанси: навч. посібник / С. А. Кузнецова, В. М. Вареник, М. М. Вакулич. Дніпро : Дніпровський університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 384 с.
30. Фінанси домогосподарств : навч. посіб. / за ред. Т. О. Кізими. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 228 с.
- 31 Вербицька В.І., Якушкіна В.Р., Осадчій Д.Ю. Фінансова глобалізація: сучасні риси. *Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід [Електронний ресурс] : матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 10 листопада 2022 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2022. – 494 с. С. 405-407*
<http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>

Додаткові джерела:

1. дистанційний курс:
<https://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=860>
2. <http://www.rada.gov.ua>.
3. <http://www.kmu.gov.ua>.
4. <http://www.balance.dp.ua>.
- 5 <http://www.voby.com.ua>.
6. <http://www.factor.kharkov.com>.

Розробник (розробники)

силабусу навчальної дисципліни _____

підпис

Вербицька В.І.
ПІБ

Завідувач кафедри

Ковайова Т.В.
ПІБ